

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] hæc sit vera, ex pane fit corpus Christi? 8

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

Sed hoc non est simile: quia instans & tēpus, particulari-
 bus motibus non est mensura intrinseca, sicut li-
 nea & punctus corporibus; sed solū extrinseca, sicut
 corporibus locus. Vnde alij dicunt, quòd est idem in-
 stans re, sed aliud ratione. Sed secundum hoc seque-
 retur, quòd realiter opposita essent simul: nam diuer-
 sitas rationis non variat aliquid ex parte rei. Et idè
 dicendum est, quòd hæc conuersio (sicut dictū est) *in corpo-*
 perficitur per verba Christi, quæ à sacerdote profe- *re art.*
 rantur, ita quòd vltimum instans prolationis verbo-
 rum, est primum instans, in quo est in sacramento
 corpus Christi. In toto autem tempore præcedente
 est ibi substantia panis: cuius temporis non est acci-
 pere aliquid instans, proximè præcedens vltimum: *à prin. li.*
 quia tēpus non componitur ex instantibus consequē- *per totū*
 ter se habentibus, vt probatur 6. * Phisic. Et idè *tex. 30.2.*
 est quidem dare primum instans, in quò est corpus
 Christi; non est autem dare vltimum instans, in
 quo sit substantia panis: sed est dare vltimum tēpus. *text. 72.*
 Et idem est in mutationibus naturalibus, vt patet per *10. 2.*
 Philof. in 8. Phisic. *

Ad secundum dicendum, quòd in mutationibus
 instantaneis simul est fieri & factum esse; sicut simul
 est illuminari & illuminatum esse. Dicitur enim in
 talibus factum esse, secundum quòd iam est; fieri au-
 tem, secundum quòd ante non fuit.

Ad tertium dicendum, quòd ista conuersio (sicut *in sol. ad*
 dictū est) fit in vltimo instanti prolationis verbo- *1. in ista*
 rum: tunc enim completur verborū significatio, quæ *art.*
 est efficax in sacramentorum formis. Et idè non se-
 quitur quòd ista conuersio sit successiua.

ARTIC. VIII.

*Vtrum hæc sit falsa, Ex pane fit corpus
 Christi?*

AD octauum sic proceditur. Videtur, quòd hæc sit
 falsa. Ex pane fit corpus Christi. Omne enim
 id ex quo fit aliquid, etiam dicitur, quòd sit illud: sed
 non conuertitur; dicimus enim quòd ex albo fit nigrum,
 & quòd

447
 4 d. 11. q. 2.
 2. ar. 4.

cap. 5.

& quòd album fit nigrum: & licet dicamus quòd homo fiat niger, non tamen dicimus quòd ex homine fiat nigrum, vt patet in 1. Phific. * Si ergo verum est, quòd ex pane fiat corpus Christi, verum erit dicere, quòd panis fiat corpus Christi. Quod videtur esse falsum: quia panis non est subiectum factionis, sed magis est terminus. Ergo non verè dicitur, quòd ex pane fiat corpus Christi.

¶ 2 Præterea, Fieri terminatur ad esse vel ad factum esse. Sed hæc numquam est vera, Panis est corpus Christi, vel panis est factus corpus Christi, vel etiam, Panis erit corpus Christi. Ergo videtur quòd nec etiam hæc sit vera, Ex pane fit corpus Christi.

¶ 3 Præterea, Omne id, ex quo fit aliquid, conuertitur in id quod fit ex eo. Sed hæc videtur esse falsa, Panis conuertitur in corpus Christi: quia hæc conuersio videtur esse miraculosior, quàm creatio mundi, in qua tamen non dicitur, quòd non ens conuertitur in ens. Ergo videtur quòd etiam hæc sit falsa, Ex pane fit corpus Christi.

¶ 4 Præterea, Illud ex quo fit aliquid, potest esse illud. Sed hæc est falsa, Panis potest esse corpus Christi. Ergo & hæc est falsa, Ex pane fit corpus Christi.

li. 4. c. 4.
 in princ.
 so. 4.

S E D contra est, quòd Ambr. † dicit in libro de sacramētis, Vbi accedit consecratio, de pane fit corpus Christi.

R E S P O N D E O dicendum, quòd hæc conuersio panis in corpus Christi, quantum ad aliquid, conuenit cū creatione, & cum transmutatione naturali: & quantum ad aliquid, differt ab utroque. Est enim commune his tribus ordo terminorum, scilicet vt post hoc fit hoc (in creatione enim est, esse post nō esse; in hoc sacramēto, corpus Christi post substantiam panis; in transmutatione naturali album post nigrū, vel ignis post aerem) & quòd prædicti termini non sint simul. Conuenit autem conuersio, de qua nunc loquimur, cum creatione: quia in neutra earum est aliquid commune subiectum vtrique extrema-

rum

rum, cuius contrarium apparet in omni transmutatione naturali. Conuenit uero hæc conuersio cum transmutatione naturali in duobus, licet non similiter. Primo quidem, quia in utraque unum extremum transit in aliud (sicut panis in corpus Christi, & aer in ignem) non autem non ens conuertitur in ens. Aliiter tamen hoc accidit utrobique: nam in hoc sacramento tota substantia panis transit in totum corpus Christi, sed in transmutatione naturali materia unius suscipit formam alterius, priori forma deposita. Secundo, conueniunt in hoc, quod utrobique remanet aliquid idem, quod non accidit in creatione. Differenter tamen: nam in transmutatione naturali remanet eadem materia vel subiectum; in hoc autem sacramento remanent eadem accidentia. Et ex his potest accipi qualiter differenter in talibus loqui debeamus. Quia enim in nullo prædictorum trium extrema sunt simul; ideo in nullo eorum potest unum extremum de alio prædicari per uerbum substantiuum præsentis temporis: non enim dicimus, non ens est ens, uel panis est corpus Christi, uel aer est ignis, uel album est nigrum. Propter ordinem uero extremorum possumus uti in omnibus hæc præpositione ex, quæ ordinem designat: possumus enim uerè & propriè dicere, quod ex non ente fit ens; & ex pane corpus Christi, & ex aere ignis, uel ex albo nigrum. Quia uero in creatione unum extremum non transit in alterum, non possumus in creatione uti uerbo conuersionis; ut dicamus, quod non ens conuertitur in ens. Quo tamen uerbo uti possumus in hoc sacramento, sicut & in transmutatione naturali. Sed quia in hoc sacramento tota substantia in totam substantiam mutatur: propter hoc hæc conuersio propriè transubstantiatio uocatur. Rursus, quia huius conuersionis non est accipere aliquod subiectum, ea quæ uerificantur in conuersione naturali ratione subiecti, non sunt concedenda in hæc conuersione. Et primo quidem manifestum est, quod potentia ad oppositum, consequitur

Ter. Par. Vol. ij.

T

subie-

subiectum, ratione cuius dicimus, quòd album potest esse nigrum, & aer potest esse ignis: licet hæc non fit ita propria, sicut prima. Nam subiectū albi (in quo est potentia ad nigredinem) est tota substantia albi: non enim albedo est pars eius: subiectum autem formæ aeris, est pars eius. Vnde cum dicitur, aer potest esse ignis, verificatur ratione partis per synecdochē. Sed in hac conuersione, & similiter in creatione, quia nullum est subiectum, non dicitur quòd vnum extremum possit esse aliud: sicut quòd non ens possit esse ens, vel quòd panis possit esse corpus Christi. Et eadem ratione non potest propriè dici, quòd de non ente fiat ens, vel quòd de pane fiat corpus Christi: quia hæc præpositio, de, designat causam consubstantialiam, quæ quidem consubstantialitas extremorum in transmutationibus naturalibus attenditur penes convenientiam in subiecto. Et simili ratione non conceditur, quòd panis erit corpus Christi, vel quòd fiat corpus Christi: sicut neque conceditur in creatione, quòd non ens erit ens, vel quòd non ens fiat ens: quia hic modus loquendi verificatur in transmutationibus naturalibus ratione subiecti: puta, cum dicimus, quòd album fit nigrum, vel album erit nigrum. Quia tamen in hoc sacramento facta conuersione, aliquid idem manet, scilicet accidentia panis (vt supra dictum est*) secundum quamdam similitudinem aliquarum harum locutionum possunt concedi, scilicet quòd panis fit corpus Christi; vel panis erit corpus Christi, vel de pane fit corpus Christi: vt nomine panis nō intelligatur substantia panis, sed in vniuersali hoc quod quod sub speciebus panis continetur, sub quibus prius continetur substantia panis, & postea corpus Christi.

ar. 5. hu-
ius ques.

Ad primum ergo dicendum, quòd illud, ex quo aliquid fit, quandoque quidem importat simul subiectum cum vno extremorum transmutationis: sicut cum dicitur, ex albo fit nigrum: & sic etiam dici potest, hoc fit illud, id est, album fit nigrum. Quandoque

doque verò importat solum oppositum vel extremū: sicut cum dicitur, Ex mane fit dies: & sic non conceditur, quòd hoc fiat illud, idest, quod mane fiat dies. Et ita etiam in proposito, licet propriè dicatur, quòd ex pane fiat corpus Christi: non tamen propriè dicitur, quòd panis fiat corpus Christi, nisi secundum quamdam similitudinem, vt dictum est *.

*in corpore
re ars.*

Ad secundum dicendum, quòd illud ex quo fit aliquid, quandoque erit illud, propter subiectū quod importatur. Et ideò cum huius conuersionis non fit aliquid subiectum, non est similis ratio.

Ad tertium dicendum, quòd in hac conuersione sunt plura difficiliora, quàm in creatione, in qua hoc solum difficile est, quòd aliquid fit ex nihilo: quod tamen pertinet ad proprium modum productionis primæ causæ, quæ nihil aliud præsupponit. Sed in hac conuersione non solū est difficile, quòd hoc totū conuertitur in illud totum; ita quòd nihil prioris remaneat (quod non pertinet ad communem modū productionis alicuius causæ): sed etiam habet hoc difficile, quòd accidentia remaneant corrupta substantia; & multa alia, de quibus in sequentibus agetur *. Tamen verbum conuersionis recipitur in hoc sacramento, non autem in creatione: sicut dictum est †.

quæst. 77.

in co. ars.

Ad quartum dicendum, quòd sicut dictum est, Potentia pertinet ad subiectum: quod non est accipere in hac conuersione. Et ideò non conceditur, quòd panis possit esse corpus Christi: non enim hæc conuersio fit per potentiam passiuam creaturæ; sed per solam potentiam actiuam creatoris.

QVÆST. LXXVI.

De modo, quo Christus est in hoc sacramento, in octo articulos diuisa?

DEinde considerandum est de modo, quo Christus existit in hoc sacramento.

¶ Et circa hoc quærentur octo.

¶ Primo, verum totus Christus sit sub hoc sacramento?

T 2 ¶ Se-